
Література:

1. Закон України “Про державну службу” від 10 груд. 2015 р. № 889-VIII // *Голос України*. – Офіц. вид. – 2015. – № 250. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
2. *Кізілов Ю. Ю.* Особливості проходження державної служби в умовах чинного Закону України “Про державну службу” / Ю. Ю. Кізілов // *Теорія та практика державної служби: матеріали наук.-практ. конф.*, 11 листоп. 2016 р. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2016. – С. 41-44.
3. *Реформа державної служби у питаннях та відповідях: практичний посіб. для керівників служб управління персоналом / за заг. ред. К. Ващенка.* – Київ: Ц-тр адапт. держ. сл. до стандартів ЄС, 2016. – 176 с.
4. *Науменко Р. А.* Професійна компетентність державних службовців у контексті реформ в Україні [Електронний ресурс] / Р. А. Науменко, В. І. Тимцуник. – Режим доступу: http://el-zbirn-du.at.ua/2015_2/7.pdf

*Т. В. Гавронська,
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри правознавства
НПУ імені М. П. Драгоманова*

РОЛЬ ОСОБИСТОСТІ В ДЕРЖАВОТВОРЕННІ

Є люди – поява яких в історії ніби-то призвана вирішити нерозв’язану проблему, взяти приступом глухий кут, куди повний безсилля та інертності зайшов хід подій, розчистити шлях, навантажений безладом та анархією, проголошуючи і вже встановлюючи майбутнє.

І почати хотілося мені з Греції, тому що епоха грецьких міст-республік стала першим кроком людського духу до зрілості та важливій справі, як людям керувати людьми.

Лікурґ, Дракон, Солон започаткували певні системи державного устрою, які були прийняті з великою готовністю народу до цього, та опираючись на велику довіру самого народу, вони відріклись від вищої влади, а всі свої знання, знання людей і народів та всю свою працю присвятили державотворенню. Афіни і Спарта назавжди залишаться великими пам’ятками державного мистецтва, які практикувались в досягненні двох великих цілей – патріотизму, і просвіти. Ці принципи задали вектор розвитку людства.

У всі часи і всюди просвіта, моральність і діяльність громадян знаходилась у повній відповідальності з добробутом нації і багатство збільшувалось чи зменшувалось пропорційно цим рисам. Але ніколи праця і бережливість, дух творчості і підприємництва окремих осіб не створювали нічого великого нам, де вони не знаходили опори в громадянській свободі,

зкладах і законах, в державній адміністрації і зовнішній політиці, а головним чином в національній єдності і могутності.

Аналізуючи діяльність особистостей, бачимо що їх роль може коливатись від малозамітної до надзвичайно важливої особистості в залежності від різних умов та обставин, а також від умов конкретного місця, часу та особистих рис.

На протязі тисячоліть людської історії ми простежуємо роль видатних особистостей в процесі формування держав, створення релігій, цивілізацій, роль видатних осіб в культурі, науці, винаходах. Аналіз їх дій і творів дає нам можливість розширити нашу уяву про їх роль в різні періоди, в різних суспільствах і епохах.

В цій роботі хотілось би зосередитись на деяких особистостях, які підкреслюють внесок особистості в систему державотворення.

Одним із творців сучасної державної системи був кардинал Рішельє – князь Церкви Арман-Жан дю Плессі. Він народився в 1585 році в збіднілій дворянській сім'ї. У вересні 1594 року вступив до Наварського коледжу в Парижі і став готуватися до військової кар'єри, але сімейні обставини змусили його стати єпископом. В квітні 1607 року Арман-Жан приймавши ім'я Рішельє і сан єпископа Люсонського, згодом його прозвуть “Червоним кардиналом”. Сан єпископа дозволяв йому з'являтися при королівському дворі, де він скоро всіх зачарував своїм розумом, ерудицією та красномовством.

У 1616 році Рішельє увійшов до королівської Ради і зайняв посаду державного секретаря у військових справах і зовнішній політиці. В серпні 1624 року Рішельє стає першим міністром короля – фактично правителем Франції. Прагнучи укріплення суверенітету королівської влади у внутрішньої і зовнішньої політики і фінансів, Рішельє ініціював кодифікацію французьких законів в 1629 році, розширив і укріпив повноваження в провінціях інтендантів. Ці особи, не купували свої посади, а призначались королем, тому їх завжди можна було звільнити, якщо вони не справлялись зі своїми обов'язками. Це перетворювало їх на надійні знаряддя влади. Підтримка корони дозволяла інтендантам поступово підчинити собі весь апарат управління провінціями, укріпити владу центру і обмежити можливості аристократії. Боровся з привілеями знаті (заборона дуелей, знесення мурів дворянських замків), реорганізував поштову службу. Він активізував будівництво флоту – військовий флот на час призначення Рішельє знаходився в плачевному стані. В 1635 році завдячуючи зусиллям Рішельє, Франція мала три ескадри в Атлантиці і одну в Середземному морі. Розвивалась і морська торгівля, тут Рішельє налагоджував прямі

зовнішньоекономічні зв'язки. При Рішельє почалось активне освоєння Канади – Нової Франції.

Дуже важливим було вирішення релігійного питання. Рішельє пропагував ідею релігійної свободи. До 1630 року проблема релігійного напруження була знята, завдячуючи Рішельє, який висунув ідею єдності по національній та громадській ознаці. Релігійні конфлікти в країні завершилися. Він проголосив принцип “рівноваги сил” і втілював цю концепцію на практиці на благо своєї країни. Під його керівництвом принцип “рівноваги сил” замінив середньовікову концепцію універсальності моральних цінностей і став основою французької політики. Він залишив таку політичну спадщину, яка на протязі двох століть викликала у його наступників спокусу встановити французьке верховенство в Європі. Якщо оцінювати державного діяча, по його діям, в зіставленні з його задумами, то Рішельє залишиться в пам'яті, як одна з найбільш доленосно-щасливих постатей світової історії.

В спадок після себе він залишив світ докорінно відмінний від того в який прийшов сам, а також привів в дію політику, якій Франція слідувала на протязі трьох сторіч після нього. Дякуючи цьому Франція стала найбільш впливовою державою в Європі.

Прикладом ще одної видатної особистості можна вважати Конрада Аденауера. Він народився в 1876 році в католицькому Рейнланді, який увійшов до складу Прусії після Віденського конгресу і історично завжди упереджено відносився до централізованої Німеччини, керованої з Берліну. Аденауер працював на посаді обербургомістра Кельна починаючи з 1917 року, поки не був зміщений нацистами в 1933 році за “злочини проти німецького народу.” В період правління Гітлера він відійшов від політики і проводив час у монастирі. Відновлений союзниками на посаді обербургомістра Кельна в березні 1945 року. Він був в кінці 1945 року знову звільнений новою британською окупаційною владою, за його манеру незалежної поведінки. Залишившись без конкретної справи, Аденауер розпочав партійне будівництво. Він увійшов в число засновників Християнсько-Демократичного Союзу – ХДС. Ціллю якого стало відновлення Німеччини в дусі християнства. По задуму Аденауера нова партія повинна була бути не класовою а народною, представленою всіма верствами населення.

В березні 1946 році на першому публічному виступі керівника ХДС, Аденауер сформулював цілі Німеччини в Європі так як він їх собі уявляв. Серед них – відмова держави від панування над особистістю, надання можливостей для прояву ініціативи кожному влюбі сфері життя і християнська етика, як основа суспільного устрою.

Аденауерське почуття внутрішньої впевненості в собі витікало скоріше з віри ніж аналізу. Він провів час відходу від справ в роздумах: ніби заново пройшов весь шлях суспільних потрясінь пережитих його країною і набув виключну інтуїцію у відношенні тенденції свого часу.

Аденауер намагався подолати необуздані пристрасті властиві Німеччині, і створити своїй країні репутацію надійності. Аденауерська відповідь на хаос виниклий після закінчення війни заключалась в тому, що розділена окупована країна відірвана від сторичного коріння, потребує постійного і твердого політичного курсу, якщо вона хоче відновити контроль над своїм майбутнім. Аденауер відмовлявся зійти з цього шляху заради ностальгії по минулому, чи заради традиційної німецької любові до Росії. Він беззастережно вибрав Захід навіть ціною відстрочки об'єднання Німеччини. Аденауер вибрав рівнопартнерство та інтеграцію з Заходом і процвітання своєї країни.

З 1949 по 1963 роки Конрад Аденауер займав посаду федерального канцлера ФРН. Він керував країною чотирнадцять років. Під його керівництвом Західна Німеччина з безнадійно розбитої та пригніченої, деморалізованої та потерпілої крах країни перетворилась на процвітаючу державу. Своєю популярністю у громадян ФРН Конрад Аденауер зобов'язаний в першу чергу західнонімецькому “економічному диву.” До 1957 року промисловість країни подвоїла виробництво в порівнянні з 1936 роком, поставивши Німеччину в один ряд з провідними промисловими державами світу.

Тим не менше, основним своїм завданням, Аденауер бачив повноцінне повернення Німеччини не тільки в економічне, а і в політичне життя Заходу.

В 1955 році Німеччина на рівних правах увійшла до складу Північноатлантичного союзу – НАТО. Це був особистий тріумф політики Аденауера. Мрією величі Конрада Аденауера являється та Федеративна Республіка, яку він створив, що було майже неймовірно уявити до 1949 року.

Історія, людська пам'ять – суворий та принциповий суддя великих людей і часто такий “судовий процес” розтягується на століття. Але переосмислення переоцінки окремих персон тільки підкреслює їхню неординарність, здатність впливати на людське співтовариство і через багато років після своєї смерті. Саме особистість, яка має яскраво виражену індивідуальність, володіє здатністю мислення, самопізнання, тісно пов'язана з певним соціальним середовищем, походженням та участю в суспільній діяльності і є об'єктом нашої уваги.

Історія України знає чимало таких прикладів. Це когорта політичних та військових діячів, починаючи від Віщого Олега, Ігоря, Ольги, Володимира Хрестителя, Ярослава Мудрого до славних гетьманів і кошових Війська

Запорозького – П. Коношевича-Сагайдачного, Б. Хмельницького, І. Сірка, І. Мазепи та борців за національну ідею – М. Драгоманова, І. Франка, М. Грушевського.

На шляху до національного відродження Київська Русь встигла побувати під гнітом монголо-татар, ослаблені золотоординським ігом українські землі були захоплені європейськими державами: до складу Угорщини увійшло Закарпаття. Литва приєднала більшу частину українських земель і утримувала їх до 1569 року. Польща захопила Галичину, а з 1569 року до неї перейшли всі Літовські володіння. Молдавія з Буковиною потрапили під володіння Туреччини.

Порушення прав і свобод українців з боку Польщі викликало величезний спротив, ініціатива в національному житті перейшла до козацтва. Згодом саме вони стали провідною силою національно-визвольної боротьби українського народу. Апофіозом цієї боротьби став договір між Москвою і Україною, підписаний в січні 1654 року в Переяславі. Цей акт визначив становище української козацької держави під протекторатом Московії. Смерть Б. Хмельницького в 1657 році поклала початок періоду глибокої кризи української державності, фактичної громадянської війни – період Руїни.

Початок ХХ століття відкрив нову сторінку історії України – створення Української Центральної Ради (УЦР), яка очолила національно визвольний рух і 9 січня 1918 року проголосила незалежність України, але ще більше 70-ти років довелося чекати Дня – 24 серпня 1991 року, коли Верховна Рада України прийняла історичний документ – Акт проголошення незалежності України. В зв'язку з цим з'явилася нова незалежна держава – Україна.

Та жаль можливо констатувати, що лідера здатного поставити на перше місце ми так і не побачили. Якщо казати по Гоголю, то у кожного було щось особливе, але стати постаттю, якою можна було б пишатись і яка б змогла підняти рівень держави ніхто не зміг, на жаль. Нам залишається вірити і працювати.

Л і т е р а т у р а :

1. *Гринин Л. Е.* Роль личности в истории: история и теория вопроса : [лекция] / Л. Е. Гринин // *Философия и общество.* – 2011. – № 4.
2. *Історія України: біографічний довідник / В. І. Ніколаєнко, С. І. Мешковая, С. С. Ткаченко ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т “Харків. політехн. ін-т”.* – Харків : НТУ “ХП”, 2007. – 158 с. : іл.
3. *Сербіна Н. Ф.* Ришелье Арман Емманюель дю Плессі / Н. Ф. Сербіна // *Українська дипломатична енциклопедія : у 2-х т. / редкол. : Л. В. Губерський (голова) та ін.* – Київ : Знання України, 2004.
4. *Осінська Д.* Портрет: Конрад Аденауер / Д. Осінська. – 2003.
5. *Черкасов П. П.* Кардинал Ришелье. Портрет государственного деятеля / П. П. Черкасов. – Москва : Олма-пресс, 2002. – 416 с.

-
6. *Андре Боннар*. Греческая цивилизация / Андре Боннар. – Москва : Искусство, 1995.
 7. *Гердер Иоганн Готфрид*. Идеи к философии истории человечества / Гердер Иоганн Готфрид. – Москва : Наука, 1977. – 703 с.

*Н. О. Деркачова,
старший викладач кафедри теорії та
історії держави і права НПУ імені М. П. Драгоманова*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ В ПРАЦЯХ М. Ф. ВЛАДИМИРСЬКОГО-БУДАНОВА

Якщо вірити тому, що шлюби укладаються на небесах, то, вочевидь,десь поруч плануються й програмуються земні зустрічі і знайомства людей, які за інших обставин могли б пройти паралельними курсами і ніколи не перетнутися. Отже, все відбувається з волі Божої та за сприяння Всевишнього.

Так, видатний історик та юрист, доктор російської історії, статський радник – Михайло Флегонтович Владимирський-Буданов – досліджував питання юриспруденції, які є важливими і зараз. Саме ім'я цього відомого правознавця, нерозривно пов'язане із становленням історико-юридичної школи українського права.

Мета статті полягає в з'ясуванні важливої ролі Михайла Флегонтовича Владимирського-Буданова в дослідженні актуальних питань українського права та визначенні таких понять як право і закон, історія права, народ.

Перші його праці відразу ж привернули увагу. Вагомий внесок у дослідження розвитку історії права, історії держави, порівняння історичних систем розвитку держави та права стала поява таких праць у галузі історії українського права, як всесвітньо відомих вчених юристів та істориків, а саме: М. Д. Іванішева, О. Ф. Кістяківського, Г. М. Даниловича, К. О. Неволіна. Саме до таких вчених-правників належить і Михайло Флегонтович Владимирський-Буданов.

Вчений широко застосовував історико-порівняльний метод при дослідженні питань виникнення держави і права, зосереджуючи свою увагу і на слов'янському законодавстві і на юриспруденції зарубіжних держав. Характерним для його досліджень було те, що вчений у своїх розробках особливу увагу приділяв ще не дослідженим питанням в юридичній науці. При цьому Владимирський-Буданов досліджував і вивчав право саме методологічними принципами дослідження.

Тому дослідження сучасних вчень передусім вивчають діяльність вченого як в загальній оцінці наукової спадщини істориків та юристів західноруського права, так і вивчаючи та досліджуючи діяльність